

ЕТНОЛІНГВІСТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ МОТИВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У НОМІНАЦІЇ ДІАЛЕКТНОЇ ЛЕКСИКИ

*Цимбал Н. А., кандидат
філологічних наук,
професор завідувач
кафедри практичного
мовознавства*

*Мельник Наталія, студентка II с
курсу факультету іноземних мов
УДПУ ім. Павла Тичини*

Анотація. У статті з'ясовано особливості процесу найменування, механізму вибору з концептуальної системи носіїв мови тих чи тих мотиваторів, виявлено інтенції внутрішнього програмування мотиваційної бази та детермінанти діалектної номінації, що пов'язано з етнокультурними реаліями. Вивчення діалектної номінації у етнолінгвістичному аспекті оптимізує дослідження у галузях діалектології, мотивології, теорії номінації та етнолінгвістики.

Ключові слова: мотивація, номінація, діалект, етнолінгвістика.

Abstract. The article clarifies the peculiarities of the naming process, the mechanism of choosing peculiar motivators from the conceptual system of the carriers of the language. The article also reveals the intentions of the internal programming of the motivational base and determinants of the dialectal nomination, as related to the ethno-cultural realities. The study of the dialectal nomination in the ethnolinguistic aspect optimizes research in the fields of dialectology, motivation, theory of nomination and ethnolinguistics.

Keywords: motivation, nomination, dialect, ethnolinguistics.

Мотивологія – один із актуальних напрямів сучасної теорії номінації. У так званій “типології типологій” номінації (В.Г. Гак) (ієрархія номінації, функція номінації, об’єкт номінації (номінат), структура (зовнішня форма) номінації, спосіб найменування, суб’єкт номінації (в тому числі соціальний аспект, інформативний аспект та суб’єктивне відношення суб’єкта та об’єкта) спосіб найменування (внутрішня форма, *мотивація*) займає особливо значущу та складну для дослідження позицію [4, с. 321].

Мотивацію розуміємо як зв’язок між словами, що виявляє їх мотивованість, яка, у свою чергу, визначається як структурно-семантична властивість слова, що дозволяє усвідомити обумовленість зв’язку значення (семи) і звукової оболонки слова (лексеми) на основі співвіднесеності слова з мовною та позамовною дійсністю [2, с. 186].

У лінгвістиці дослідженню мотиваційних процесів присвячено праці Г. Брекле, Р. Гржегорчикової, М. Докуліла, Т.Л.Канделаки, Т.Р.Кияка, Р. Ліз, І. Пузиніної, О.О.Селіванової, М. Раммельмайер, І.С. Улуханова, О.Є.Хазімулліної та ін. Переконливий матеріал для вивчення мотивації дає діалектологія, зокрема на діалектному матеріалі виконано роботи О.І.Блінової, М.Д.Голева, В.Г.Наумова, Н.Г.Нестерової, А.Н.Ростової, О.М.Топорової та ін. В україністиці проблеми мотивації розглядаються у працях Г.Л.Аркушина, М.В.Поістогової, Л.Д.Фроляк, А.М.Шамоти, Т.О.Ястремської та ін., у яких висвітлено певні аспекти мотивації діалектних лексем окремих тематичних груп. Існує потреба у з’ясуванні не лише особливостей процесу найменування, механізму вибору з концептуальної системи носіїв мови тих чи тих мотиваторів, а й у виявленні інтенції внутрішнього програмування мотиваційної бази та детермінанти діалектної номінації, що у багатьох випадках пов’язано з

етнокультурними реаліями. Отже, етнолінгвістичний аспект мотивації української діалектної лексики потребує спеціального розгляду....